

Uudistuvat kunnat, maakunnat ja Kuntaliitto

Pohjois-Savon liiton ja Kuntaliiton seminaari
2.6.2017

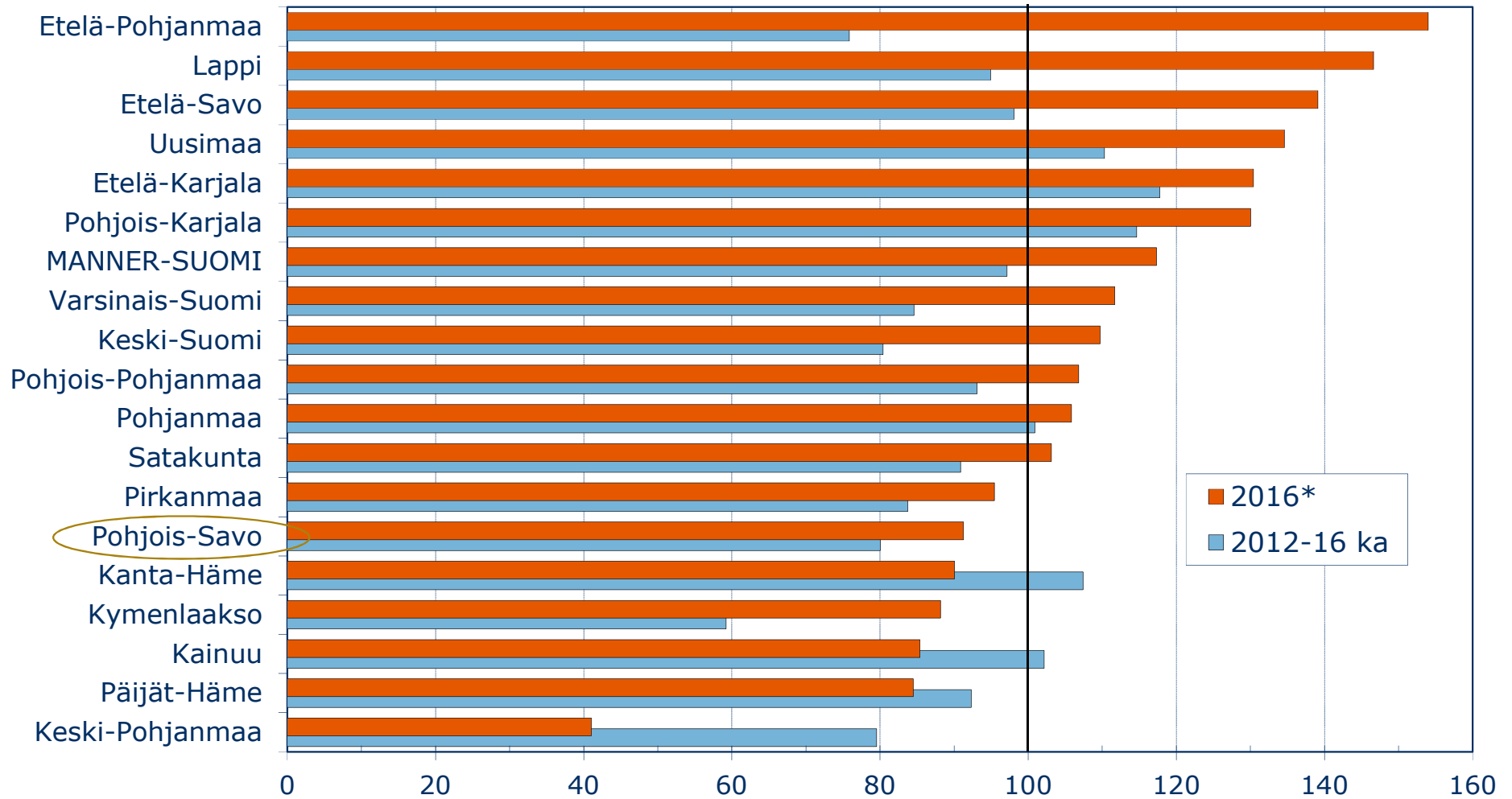
Varatoimitusjohtaja Timo Reina

Yhteenveto vuoden 2016 tilinpäätösarvioista

- **Kuntien vuoden 2016 tilinpäätösarviot odotetun kaltaisia**
  - *Tiedot vastaavat viime syksyn VM:n Kuntatalousohjelman kehitysarviota*
- **Toimintakulut kasvoivat maltillisesti, reilun prosentin**
- **Toimintatuotot edellisen vuoden tasolla**
- **Verorahoitus (verotulot + valtionosuudet) odotusten mukaisia**
- **Vuosikate parani koko maan tasolla, mutta kuntakohtaiset erot edelleen suuria**
- **Tilikauden tulos negatiivinen 111 kunnassa**
- **Investointimenot maltilliset**
- **Lainakannan kasvu hidastunut**

Kuntien vuosikate %:a poistoista maakunnittain vuonna 2016 sekä vuosien 2012-2016 keskiarvo

Hallituksen kehys-/puoliväliriihen satoa:

- Kuntatalouden vakautta muutoksessa turvattiin
  - » Ei juurikaan uusia tehtäviä eikä tulopohjan heikennyksiä
- Varhaiskasvatusmaksuja alennetaan pieni- ja keskituloisilta 2018
  - » Maksukertymä alenee vuonna 2018 arviolta 70-90 miljoonalla eurolla
  - » Toimien kuntataloutta heikentävä vaikutus kompensoidaan peruspalveluiden valtionosuuksia, kuntien yhteisöveron jako-osuutta sekä kiinteistöveron alarajoja korottamalla
- JTS-miljardia koskevat linjaukset mm.:
  - » Kuntien velvoitteita ja tehtäviä vähennetään
  - » Kannustinjärjestelmä kustannusten alentamiseksi
- Muutostukeen resursseja, mutta akuutit tarpeet vielä auki
- Homekouluihin ja kuntien infran korjausvelkaa ei uusia toimia
- Kuntatalousohjelmassa vielä avoimia asioita, tarkentuu kesällä 2017
  - » Kuntatalouden "jakautuminen" 2019 ml. Kiky-vaikutukset

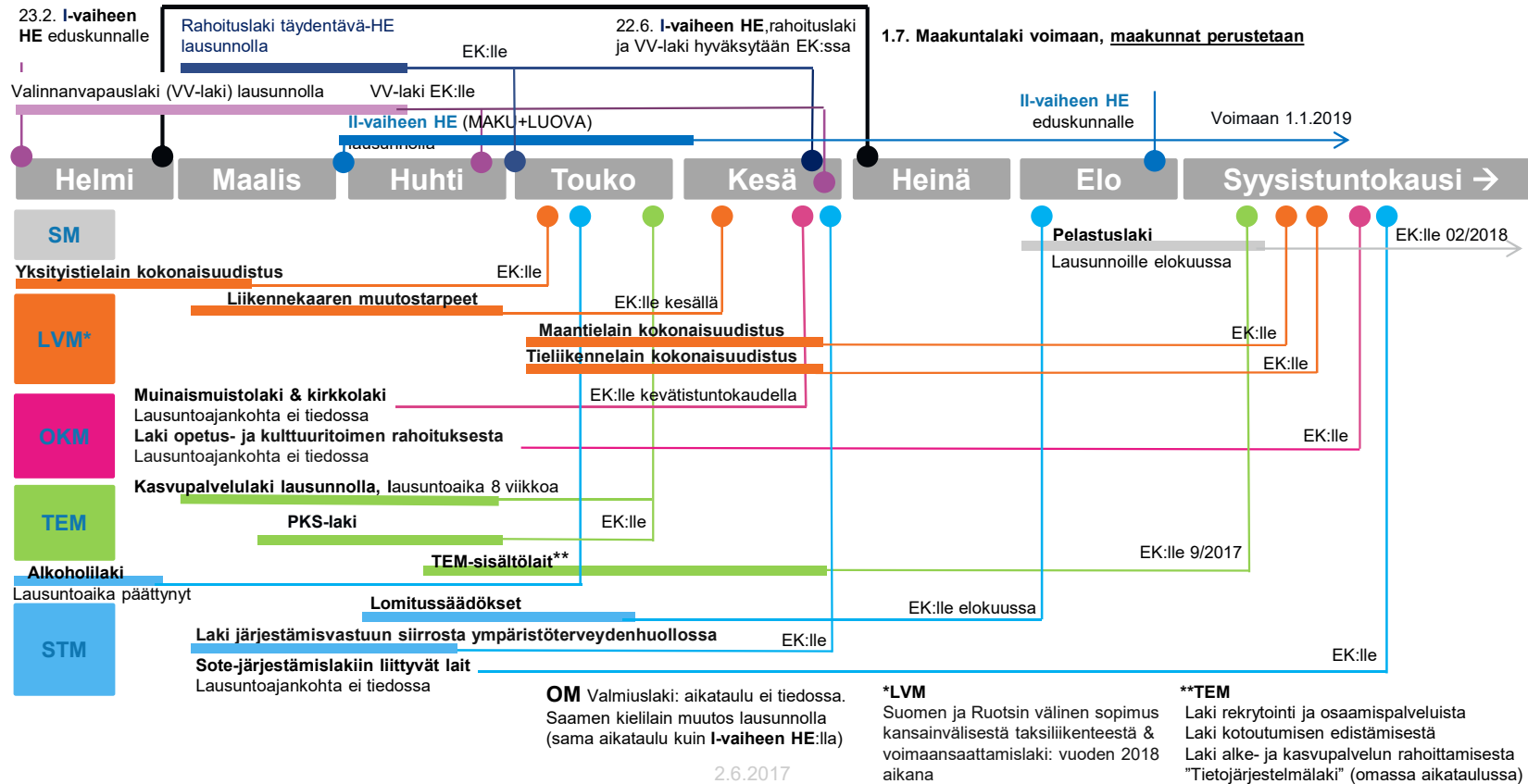
Kuntien ja kuntayhtymien talous, mrd. € (painelaskelman mukaan)

	2015	2016*	2017**	2018**	2019** 1)	2020**	2021**
Toimintakate	-27,56	-28,00	-27,47	-28,01	-10,40	-10,62	-10,89
Verotulot	21,77	22,07	21,83	22,40	11,73	11,42	11,55
Käyttötalouden valt.os.	8,23	8,81	8,67	8,55	2,36	2,50	2,57
Rahoituserät, netto	0,25	0,26	0,26	0,24	0,27	0,27	0,27
Vuosikate	2,70	3,15	3,29	3,17	3,95	3,57	3,49
Poistot	-2,66	-2,63	-2,73	-2,83	-2,65	-2,75	-2,85
Satunnaiset erät, netto	0,33	0,33	0,29	0,29	0,29	0,29	0,29
Tilikauden tulos	0,36	0,84	0,84	0,62	1,59	1,10	0,93
Tulorah. korjauuserät	-0,61	-0,56	-0,57	-0,57	-0,57	-0,57	-0,57
Tulorahoitus	2,42	2,91	3,01	2,89	3,67	3,29	3,21
Investoinnit, netto	-3,25	-3,18	-3,60	-3,70	-3,12	-3,21	-3,26
Rahoitusjäämä ²⁾	-0,83	-0,26	-0,59	-0,81	0,55	0,08	-0,04
Lainakanta	17,40	18,02	18,66	19,53	17,02	16,99	17,08
Rahavarat	5,11	5,23	5,24	5,24	5,24	5,23	5,23

1) Talouden paraneminen vuonna 2019 johtuu pääosin siitä, että veroprosenttien ja yhteisöveron jako-osuuden leikkauksista huolimatta kunnille tilitetään vielä aiempien verovuosien veroja aiempien vuosien korkeampien veroprosenttien ja jako-osuuksien perusteella.

2) Rahoitusjäämä = Toiminnan ja investointien rahavirta = Tulorahoitus + investoinnit, netto
Tulorahoitus = Vuosikate + satunnaiset erät, netto + tulorahoituksen korjauuserät

Sote- ja maakuntauudistuksen I- ja II-vaihe

Maakuntien tehtävät ja sote-rakenne 1.1.2019

Valta-
kunnal-
linen
lupa- ja
valvonta-
viran-
omainen

VALTIO

18

MAAKUNTAA

- Järjestämisvastuu
- Rahoitusvastuu
- Päättää palvelutasosta ja yhteistyösopimuksesta

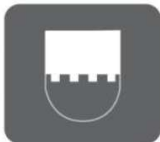
5

SOTE-YHTEISTYÖ
-ALUEET

12

LAAJAN
YMPÄRIVUOROKAUTISEN
PÄIVYSTYKSEN YKSIKKÖ
(sis. 5 yliopistosairalaa)

KUNNAT

Palvelun-
tuottajat:

Julkiset,
yksityiset
ja kolman-
nen
sektorin
palvelun-
tuottajat

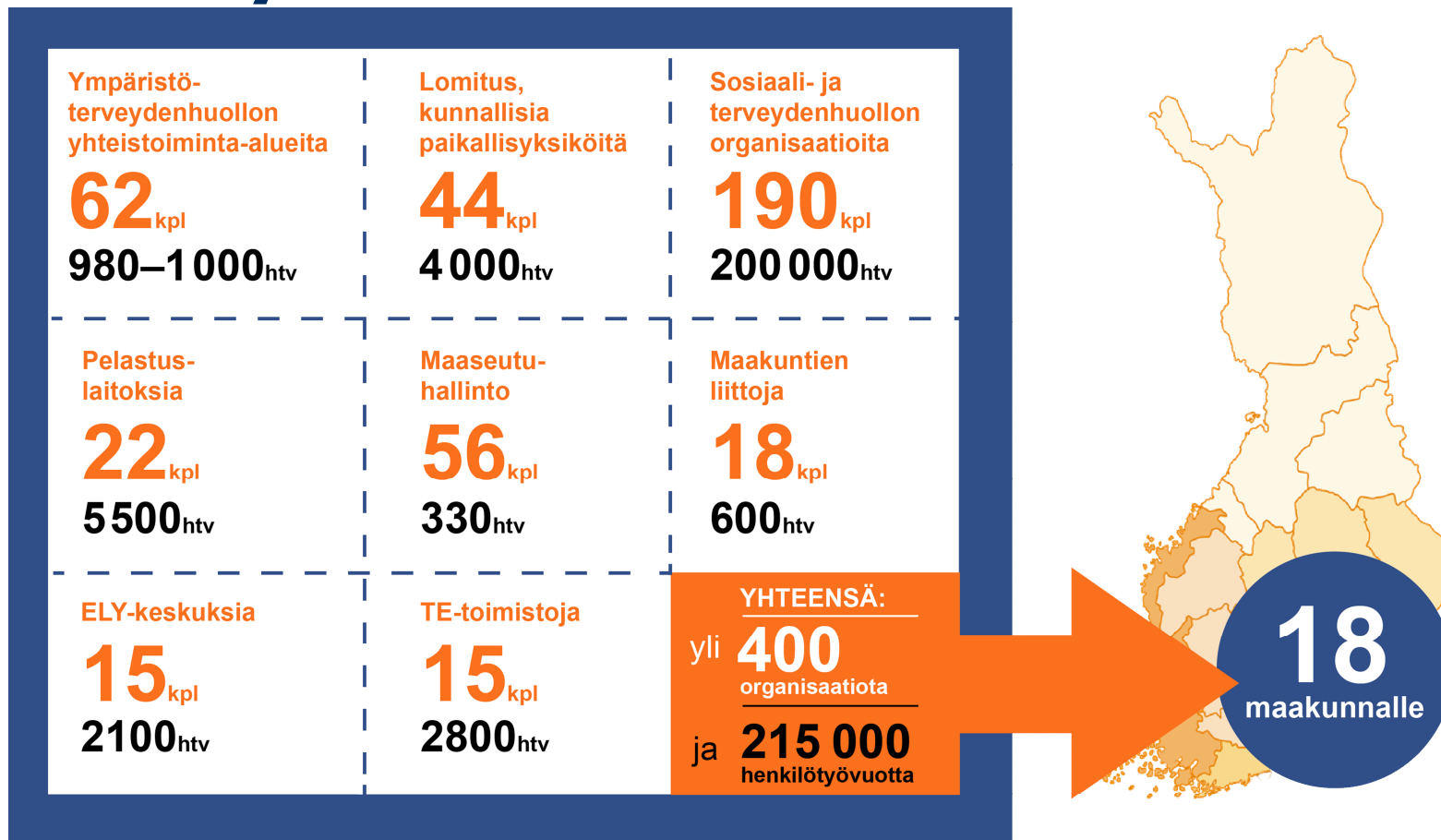

Maakuntia ja tulevaisuuden kuntia tulee valmistella samanaikaisesti

Maakunnille siirtyvät tehtävät ja henkilötyövuodet

Maakunnan tehtävät ja yhteys kuntiin

Hallituksen esitys 2.3.2017

- Erittäin merkittävä
- Merkittävä
- Vähemmän merkittävä

1. sosiaali- ja terveydenhuolto	2. hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ja ehkäisevän päihdetyön asiantuntijatuki kunnille	3. alueellinen alkoholihallinto	4. pelastustoimi	5. ympäristöterveydenhuolto
6. maatalous ja maaseudun kehittäminen	7. maataloustuotteiden markkinajärjestelyt, maatalouden tuotantopanosten turvallisuus, laatu ja käyttö sekä kasvinterveyden valvonta	8. kalatalous ja vesitalous	9. aluekehittämisviranomaisen tehtävät, alueen, sen elinkeinoelämän ja innovaatioympäristöjen kehittäminen ja rahoittaminen, näihin liittyvä koulutus ja osaamisen kehittäminen, kulttuurin edistäminen, yritys-, työ- ja elinkeinopalvelujen järjestäminen sekä kotoutumisen edistäminen	
10. alueellisen lyhyen, pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden ennakointi ja alueellisten koulutustavoitteiden valmistelu	11. maakunnan suunnitteluja maakuntakaavoi-tus	12. kuntien alueiden käytön suunnittelun ja rakennustoimen järjestämisen edistäminen	13. luonnon monimuotoisuuden suojelun edistäminen ja kulttuuriympäristön hoito	15. yksityisteitä ja liikkumisen ohjausta koskevat valtionavustus-tehtävät
14. liikennejärjestelmän toimivuus, liikenneturvallisuus, tie- ja liikenneolot, alueellinen tienpito, maankäytön yhteistyö sekä toimintaympäristöä koskevien tietojen tuottaminen valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun;		16. vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyyn liittyvät valvontatehtävät	17. alueellisen liikuntaneuvoston asettaminen yhteistyössä muiden maakuntien kanssa sekä liikunnan edistäminen maakunnassa alueellisen liikuntaneuvoston toiminnan kautta sekä ulkoilureittitehtävät	
18. maakunnallisen identiteetin edistäminen alueella yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa	19. kulttuuria koskevien suunnitelmien ja kehittämistoimenpiteiden yhteensovittaminen osana maakuntastrategian ja -ohjelman sekä maakuntakaavoituksen toteuttamista	20. vesihuollon edistäminen ja suunnittelu, vesivarojen käytön ja hoidon sekä tulvariskien hallinnan tehtävät, alueelliset luonnonvaratehtävät ja huolehtiminen ympäristö-, vesihuolto- ja vesistötoiden toteuttamisesta		21. vesien ja merensuojelu, vesien ja merenhoidon järjestäminen ja toteuttaminen sekä merialuesuunnittelu
22. ympäristötiedon tuottaminen ja ympäristötietou-den parantaminen	23. maakunnan varautuminen ja alueellisen varautumisen yhteensovittami-nen	24. maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen järjestäminen sekä poronhoitajien sijaisavun kustannusten korvaaminen	25. alueelliset romansiasiain neuvottelukuntia ja romansiasioita koskevat tehtävät	26. yhteispalveluiden alueellinen järjestäminen ja kehittäminen

Kriittisiä tehtäviä soten lisäksi yhdyspinnan kannalta

1. Kasvupalvelut (työllisyys, elinkeinon kehittäminen)

- Maakunnan ja kuntien työnjaosta sopiminen
- Järjestäjä-tuottaja -rakenteen soveltuvuus?

2. Alueiden käytön suunnittelu

- Maakuntakaavoituksen (sisällön ja prosessin) kehittäminen ja suhde kuntakaavoitukseen
  - MAL-sopimusten jatkaminen

3. Ympäristö- ja luonnonsuojelutehtävät

- Kunnat, maakunta, "Luova"

4. Ympäristöterveydenhuolto

- Maakunta sekä riittävän osaamisen ja resurssit omaava kunta voisivat sopia, että kunta hoitaa näitä tehtäviä myös jatkossa

5. Liikennetehtävät ml. alueellinen tienpito

- Siirtyvät pääosin maakunnille, rahoitus ja omistus valtiolla
- Joukkoliikennetehtävät eivät siirry kunnallisten viranomaisten toimialueella maakunnalle

6. Pelastustoimi, ensihoito ja varautuminen

- Asemoituminen maakunnan organisaatioon
  - Kuntien varautumisen tuki tärkeää

7. Tukipalvelut (toimitilat, ICT, TaHe)

- Perusteilla valtakunnalliset maakuntien yhdessä omistamat palvelukeskus-yhtiöt
- Suhde kuntien olemassa oleviin toimijoihin
  - Skaalaetuja ei saisi menettää, kuntien ja maakuntien yhteiset yhtiöt tulisi aidosti mahdollistaa

Kuntakentän palautetta huomioitu, korjattavaa on vielä

- Myönteistä mm.:
  - » Verokaton hylkääminen vuosilta 2021 ja 2022
  - » Palvelulaitoksesta luopuminen, liikelaitos osaksi maakuntaa
  - » Tukipalveluyhtiöiden roolin muutokset, yhteistyö kuntien kanssa ja yhteishankintayhtiöstä luopuminen
  - » Ensihoito ja pelastustoimi 18 maakunnan järjestämisvastuulle
- Valiokuntakuulemisissa esillä mm.:
  - » Maakuntien itsehallinto heikkoa (valtion vahva ohjaus, interventiot, talous)
  - » Kuntien ja maakunnan mahdollisuus sopia tehtävistä
  - » Omaisuusjärjestelyt ja niiden perustuslainmukaisuus
  - » Kuntien mahdollisuus omistaa suoran valinnan sote-palveluja markkinoilla tuottavia yhtiöitä

Maakuntien rahoituksen kokonaisuus

Maakunnan vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus muodostuu kolmesta (3) osasta:

1. Maakunnan rahoituslain luku 3

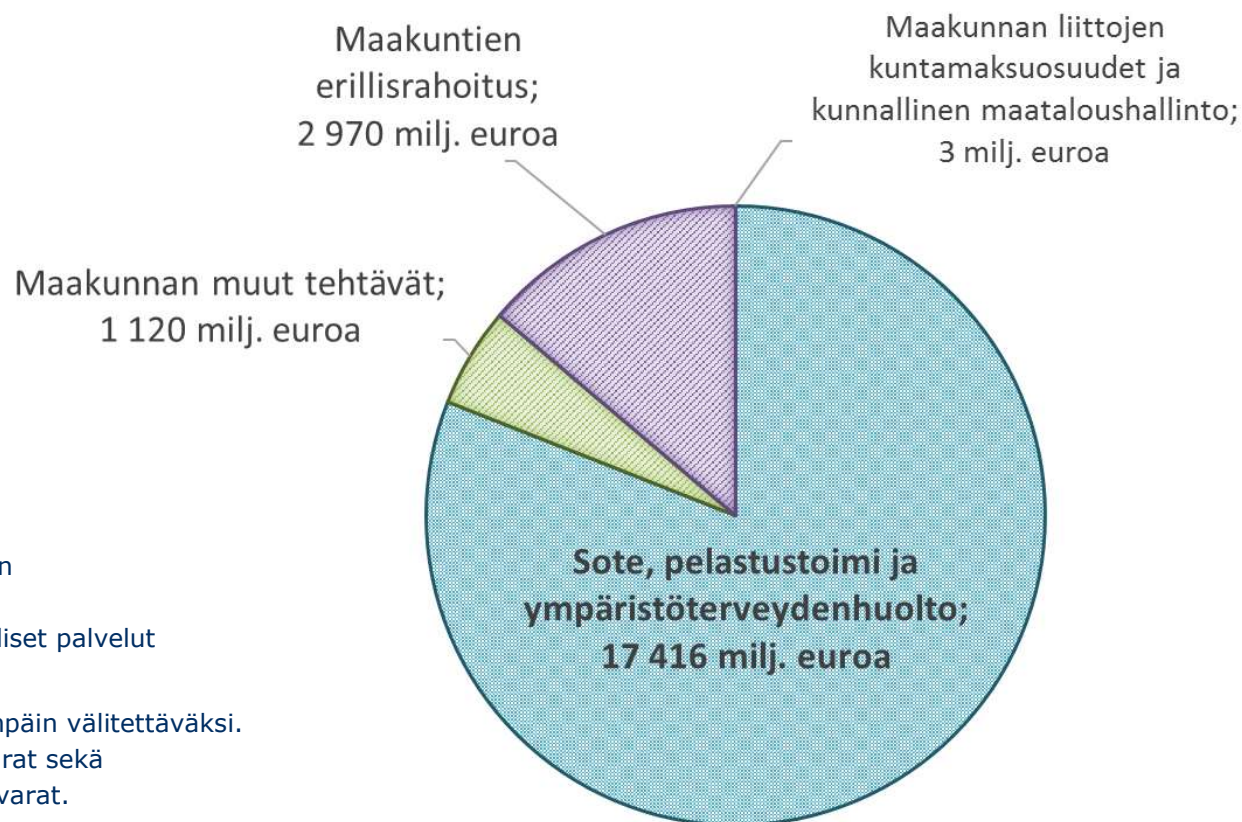
- » Sosiaali- ja terveydenhuolto
- » Pelastustoimi
- » Ympäristöterveydenhuolto

2. Maakunnan rahoituslain luku 4

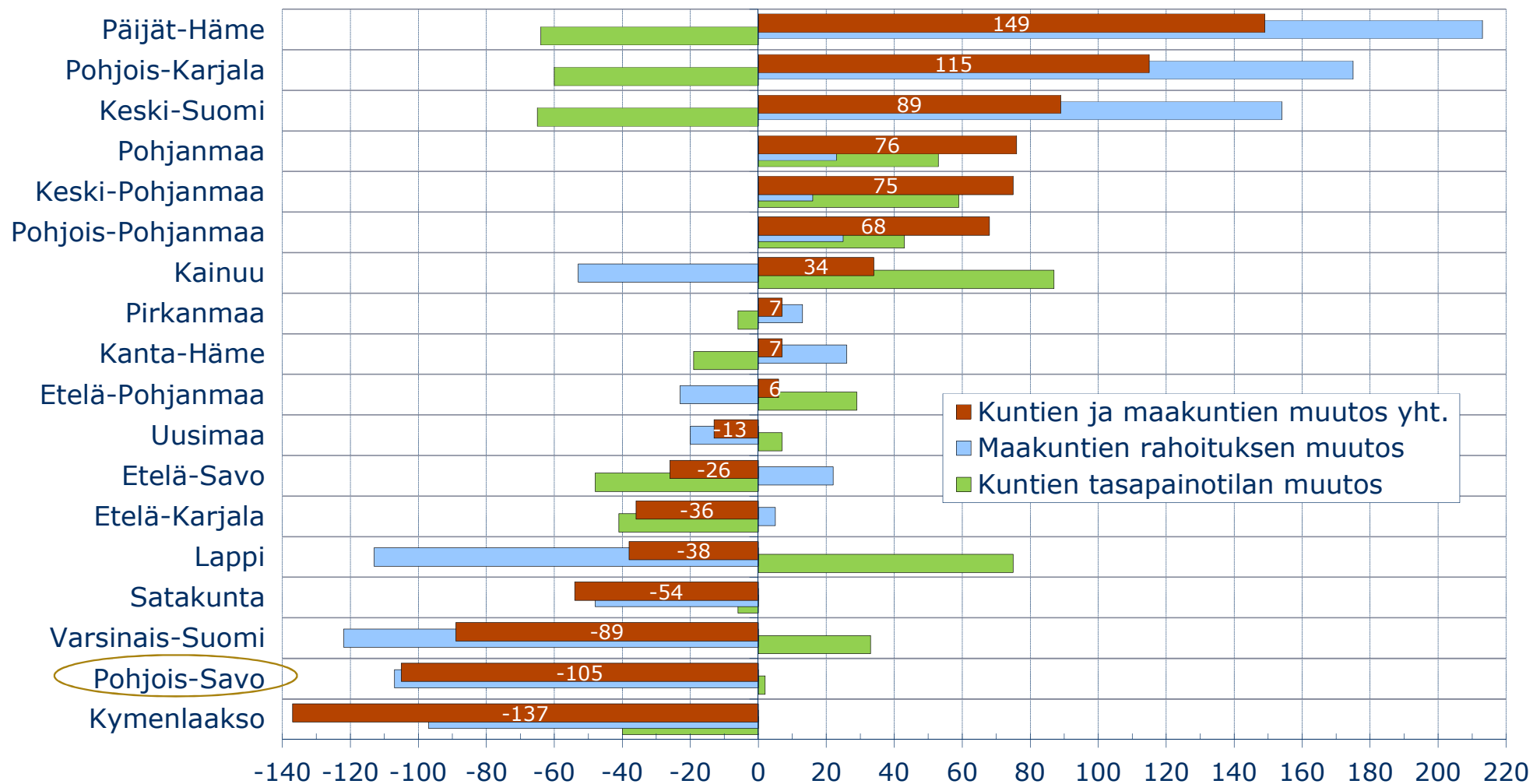
- » Aluekehittäminen ja rakennerahastotoiminta
- » Elinkeinojen edistäminen
- » Alueiden käytön ohjaus ja suunnittelu
- » Maatalous- ja viljelijäntukihallinto
- » Maatalous- ja turkistarhayrittäjien lomitus
- » Vesivarojen käyttö ja hoito
- » Vesien- ja merenhoito
- » Rakentamisen ohjaus
- » Kulttuuriympäristön hoito
- » Maakunnallisen identiteetin ja kulttuurin edistäminen
- » Ympäristötiedon tuottaminen ja jakaminen
- » Maakunnille lain perusteella annettavat muut alueelliset palvelut

3. Maakuntien erillisrahoitus

- » Osin maakuntien käyttöön ja osin maakuntien eteenpäin välitettäväksi.
- » mm. maataloustukien maksatukseen käytettävät varat sekä EU:n rahastoihin kytkeytyvät unionin ja kansalliset varat.

Maakuntien rahoituksen muutos sekä kuntien talouden tasapainotilan muutos siirtymäajan jälkeen maakunnittain, €/asukas vuoden 2017 tasossa

Maakuntien omat varat –selvitys

- Suomen Kuntaliitto, Kuntarahoitus, Keva, KT Kuntatyönantajat ja Avainta ry. tilaavat Tampereen yliopiston johtamiskorkeakoululta selvityksen tulevien maakuntien rahoitusjärjestelmästä.
- Tavoitteena on hahmotella, minkälainen järjestelmä sopii parhaiten tulevien maakuntien toiminnan rahoittamiseksi Suomessa. Hankkeessa tarkastellaan erityisesti maakuntien omien varojen malleja, kun huomioidaan maakuntien itsehallinto, taloudellinen tehokkuus ja kannustinvaikutukset. Hankkeessa selvitetään myös millä eri tavoilla itsehallinnollisten alueiden rahoitus on toteutettu eri maissa, etenkin Pohjoismaissa.
- Valmis vuoden 2017 loppuun mennessä.

TULEVAISUUDEN KUNNAN ROOLIT

4 ELINKEINO- ja
TYÖLLISYYS-
ROOLI

3 OSALLISUUS- ja
YHTEISÖROOLI

5 ELINYMPÄRISTÖ-
ROOLI

1 SIVISTYSROOLI

2 HYVINVOINTI
ROOLI

7 KEHITTÄJÄ- ja
KUMPPANIROOLI

6 ITSEHALLINTO-
ROOLI

• YHTEISIÄ
ASIOITA

• KOHTAAMIS-
PAIKKOJA

• YHTEIS-
TOIMINNALLISUUS

Mitä kunta tekee tulevaisuudessa?

Osaamisen ja kulttuurin edistäminen

- Varhaiskasvatus
- Esi- ja perusopetus
- Lukiokoulutus
- Ammatillinen koulutus
- Vapaa sivistystyö
- Taide- ja kulttuuripalvelut
- Kirjastopalvelut
- Nuorisopalvelut
- Liikuntapalvelut

Kunnan elinvoiman edistäminen

- Paikkakunnan vetovoimaisuus
- Vaikeasti työllistyvien tuki: etsivä nuorisotyö, työpajat, työttömyyden pitkittymisen ehkäisy, kaupunginosatyö, kotouttaminen
- Elinkeinopolitiikka: yritysneuvonta, kehittämishankkeet, yritystontit, alueen markkinointi, avoin data
- Resurssiviisaat toimintatavat

Elinympäristön kehittäminen

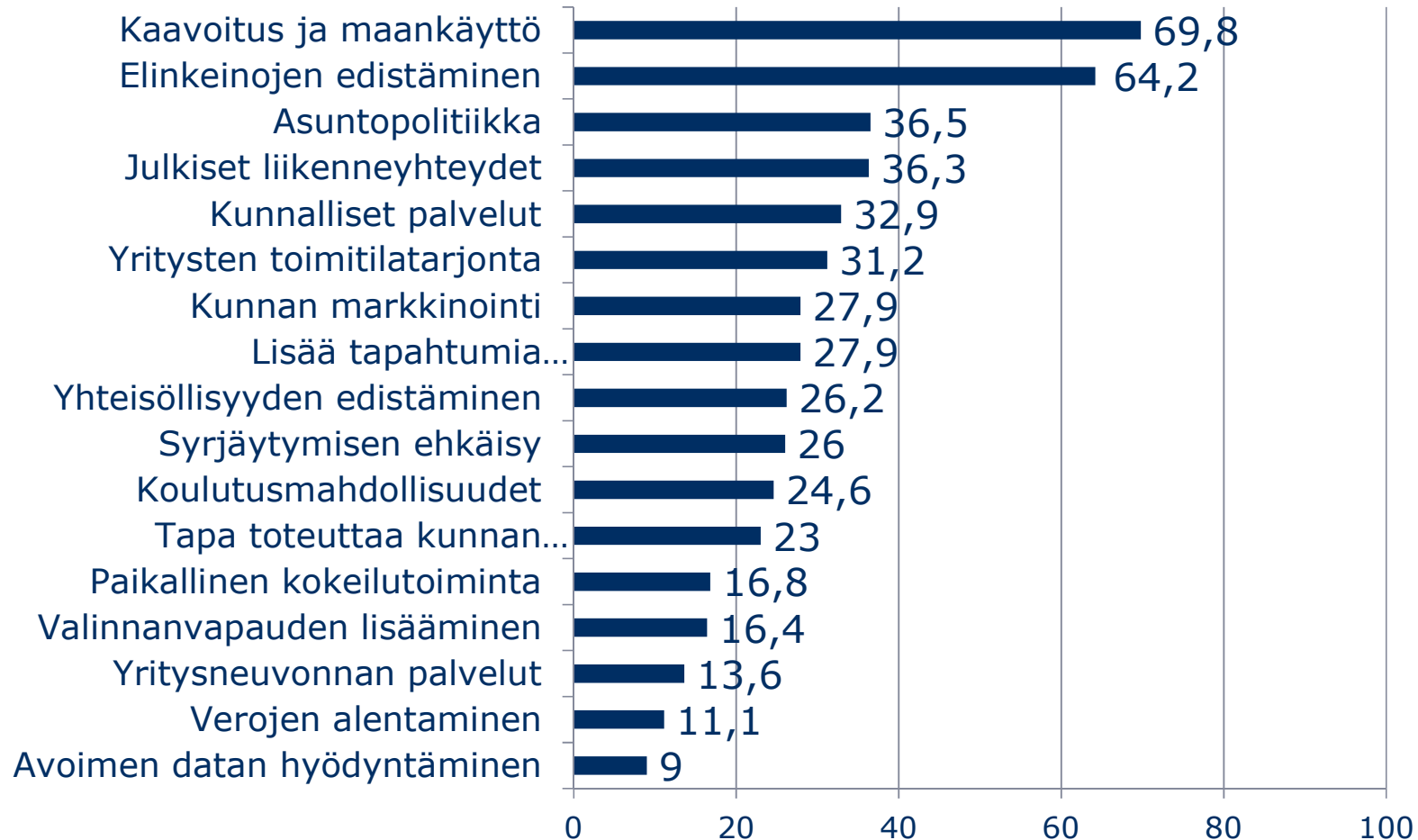
- Maapolitiikka
- Kaavoitus ja maankäytön suunnittelu
- Liikenne, joukkoliikenne, Tieverkkojen rakentaminen ja ylläpito
- Vesihuolto
- Jätehuolto
- Energiantuotanto ja -jakelu
- Rakennusvalvonta
- Asuntotoimi
- Ympäristönsuojelu ja terveellisen elinympäristön turvaaminen
- Turvallisuudesta ja varautumisesta huolehtiminen

Paikallisen identiteetin ja demokratian edistäminen

- Monipuoliset osallistumismahdollisuudet
- Paikallinen yhteisöllisyys
- Viestintä ja vuorovaikutus
- Vaalit ja edustuksellinen demokratia
- Kansalaisjärjestöjen toimintamahdollisuudet
- Asukkaiden omaehtoinen toiminta

Kaavoitus ja elinkeinopolitiikka päättäjien suosikkikeinot elinvoiman parantamiseksi

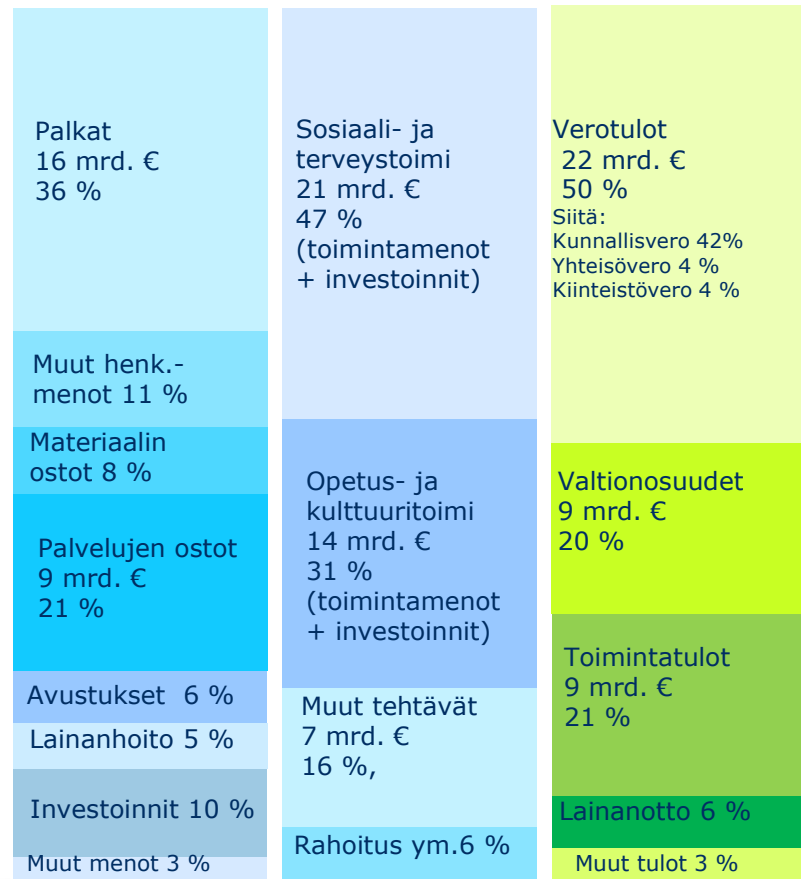
Nyt näyttää vahvasti siltä, että:

- Kasvu ja työllisyys – rahan tekeminen - on jatkossakin keskeisesti kuntien vastuulla:
  - » Siihen on kannustimet (mm. nykyiset verotulomuodot)
  - » Siihen on välineitä yleisen toimialan mukaisissa ja lakisääteisissä tehtävissä, mutta niitä pitäisi olla vielä enemmän!
- Maakunta kaavaillussa muodossa on enemmän valtion myöntämän ja osin ohjaaman rahan jakaja:
  - » Sote-järjestämisvastuu ja osin tuotantovastuu
  - » Valtion aluehallinnolta periytyvät viranomaistehtävät
- Silti tai juuri siksi kunnan ja maakunnan yhdyspinta ja mahdollisuus sopia tehtävistä on tärkeä kasvun ja työllisyyden edistämässä.

Kuntien ja kuntayhtymien talous nyt ja tulevaisuudessa

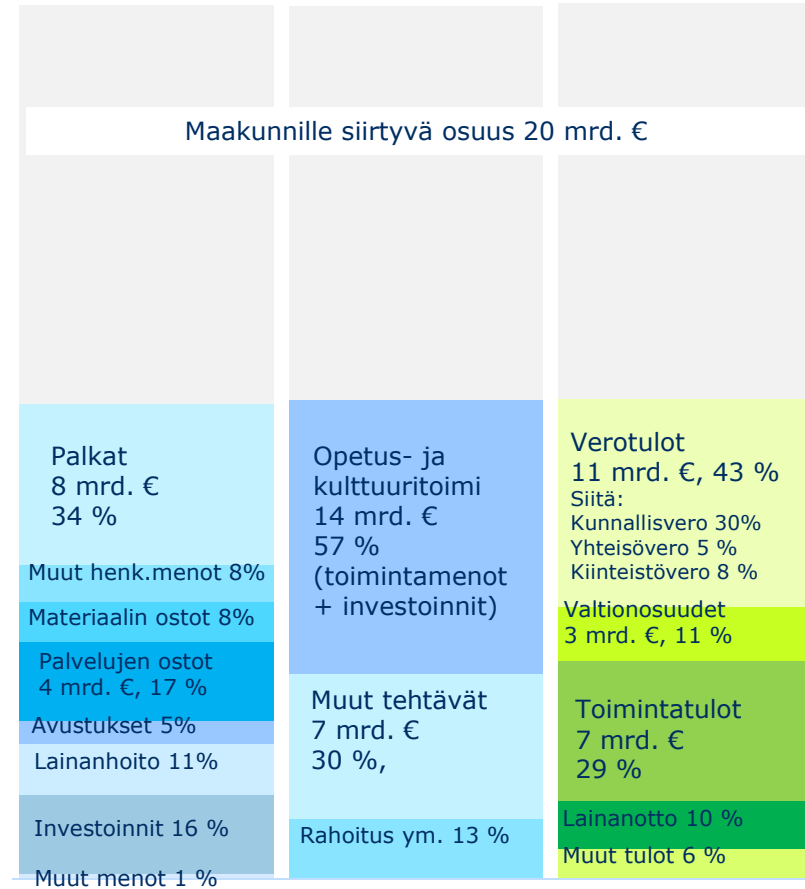
Tulos- ja rahoituslaskelman mukaiset ulkoiset tulot ja menot.

ARVIO VUODELLE 2016 noin 44 mrd. €.

Tulos- ja rahoituslaskelman mukaiset ulkoiset tulot ja menot. **HAHMOTELMA VUODESTA 2019**

noin 24 mrd. € (mukana maakuntauudistus, perustoimeentulotuen siirto Kelalle, kiky-sopimus)

Maakuntaudistuksesta johtuva kuntien talouden tasapainotilan muutos ja sen laskennallinen paine tuloveroprosenttiin Pohjois-Savon kunnissa

Lähde: VM/KAO 7.2.2017

Kunta	Tulo- vero- % 2017	Uusi kunnan tulovero-% 2017 tasossa	Toiminta- katteen + poistojen muutos €/as.	Vero- rahoituksen muutos yhteensä €/as.	siitä:			Lopullinen muutos nykyiseen 2023 -> €/as.	Lopullisen muutoksen laskennallinen vaikutus tulovero- prosenttiin %-yks.
					Kunnallis- veron muutos €/as.	Yhteisö- veron muutos €/as.	Valtion- osuuksien muutos yhteensä €/as.		
Kaavi	21,25	8,78	4 997	-4 897	-1 241	-91	-3 564	100	-0,82
Rautavaara	21,00	8,53	5 573	-5 473	-1 216	-235	-4 022	100	-0,83
Siilinjärvi	21,25	8,78	3 164	-3 064	-1 923	-64	-1 077	100	-0,57
Pielavesi	20,75	8,28	4 831	-4 758	-1 255	-94	-3 409	73	-0,59
Tuusniemi	22,00	9,53	4 576	-4 528	-1 341	-82	-3 106	47	-0,36
Leppävirta	20,00	7,53	3 892	-3 855	-1 691	-84	-2 080	36	-0,23
Sonkajärvi	20,50	8,03	4 344	-4 308	-1 322	-145	-2 842	36	-0,28
Vesanto	21,00	8,53	5 172	-5 161	-1 233	-79	-3 848	11	-0,09
Kuopio	20,50	8,03	3 359	-3 355	-1 876	-64	-1 415	4	-0,02
Suonenjoki	21,75	9,28	4 250	-4 256	-1 510	-72	-2 674	-7	0,05
Lapinlahti	20,25	7,78	3 796	-3 811	-1 479	-50	-2 282	-15	0,11
Kiuruvesi	20,75	8,28	4 145	-4 161	-1 337	-66	-2 758	-16	0,12
Tervo	20,75	8,28	4 875	-4 898	-1 262	-77	-3 559	-23	0,19
Keitele	20,50	8,03	4 148	-4 180	-1 429	-83	-2 668	-32	0,23
Vieremä	21,00	8,53	3 832	-3 879	-1 377	-246	-2 256	-47	0,35
Iisalmi	20,50	8,03	3 605	-3 656	-1 702	-70	-1 884	-52	0,33
Rautalampi	22,00	9,53	4 366	-4 419	-1 412	-68	-2 939	-53	0,39
Varkaus	21,00	8,53	3 818	-3 900	-1 866	-57	-1 977	-82	0,48

Uuden valtuustokauden alun haasteita

- Tehtävien ja resurssien siirrot
- Yhdyspinnat maakuntaan
- Strateginen näkemys uudesta kunnasta ja sen rakentaminen

Missio

Teemme kuntien ja maakuntien kanssa kestäväää tulevaisuutta

Painopisteet

Askeleen edellä

Yhteistyötä yli rajojen

Uudistava kulttuuri

Visio

Onnistuva Suomi tehdään lähellä

Kuntaliiton toiminnan avainlukuja

Edunvalvonta

Valvomme kuntien etua muun muassa:

- **181** salkutetulla edunvalvontatoimenpiteellä
- **90** eduskunta- ja ministeriö-kuulemisella vuodessa sekä noin **200** edunvalvontaan kuuluvalla kirjallisella lausunnolla vuodessa.
- Saamme vuositasolla noin **100** nimeämispyyntöä työryhmiin (mm. ministeriöt).

Kehittäminen

— Yhteensä **81**:ssa Kuntaliiton organisoimassa **kunta-alan kehitysprojektissa** on mukana **256** kuntaa tai kuntataustaista organisaatiota.

Asiantuntijapalvelut

- Neuvontapalveluita annamme puhelimitse noin **350** kertaa päivässä ja sähköpostitse noin **80** kertaa päivässä.
- Annamme yli **20** vaativaa tai maksullista asiantuntijalausuntoa päivittäin.

Verkostot ja asiakastilaisuudet

- Yhteensä **91** salkutetussa verkostossa mukana on noin **6 000** henkilöjäsentä.
- Järjestämme vuosittain noin **1 000** seminaari- ym. asiakastilaisuutta.

Tulevaisuuden Kuntaliitto – ”Suomen kunnat ja maakunnat ry”?

Kuntaliitto on käynnistänyt asian valmistelun uuden strategiansa pohjalta.

Mitä hyötyä Kuntaliiton perustalle valmisteltavasta uudesta järjestöstä olisi?

- Kattaisi koko paikallisen ja alueellisen demokratian pohjalta toimivan osan julkishallintoa. Yhteisiä nimittäjiä ovat erityisesti asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen, elinvoima, asukkaiden itsehallinto ja demokratia, rahoitusperiaate ja normien väljentäminen.
- Muodostuisi yhtenäinen järjestäytyminen työnantajatoiminnan (uusi KT) ja eläkeasioiden (Keva) kanssa.
- Yhteistyön ja vuorovaikutuksen rakentaminen ja vastakkainasettelun välttäminen. Järjestö loisi käytännön yhteistyörakenteita. Kunnan ja maakunnan yhteinen asukas ja yhteisöt keskiössä.
- Nykyistäkin Kuntaliittoa suurempi painoarvo yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa niissä asioissa, joita järjestö ajaa. Laajemmat hartiat. Vahva neuvottelija valtion kanssa.

Keskeinen osa toimintaa olisi potentiaalisten intressiristiriitojen ennakoiva tunnistaminen ja toiminnan jatkuva suuntaaminen ja kehittäminen tältä pohjalta.

Kuntaliitto tukee muutoksessa

- **Mitä?**
  - » Verkostoja
  - » Käytännönläheistä ja tutkittua tietoa
  - » Oppaita
  - » Asiantuntijaneuvontaa
- **Kenelle?**
  - » Kunnille
  - » Kuntayhtymille
  - » Alueille
  - » Sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistusta suunnitteleville projektiorganisaatioille
- Tutustu muutostukeen:
www.kuntaliitto.fi/muutostuki
- Kysy Kuntaliiton asiantuntijoilta sote- ja maakuntauudistuksesta:
muutostuki@kuntaliitto.fi

Kuntaliiton muutostuki käytännössä

www.kuntaliitto.fi/muutostuki

Tuen muoto	Tuki kunnille	Tuki maakunnille
Suora, henkilökohtainen neuvonta	<ul style="list-style-type: none"> - Neuvontapalvelu muutostuki@kuntaliitto.fi - Yksiköiden ja asiantuntijoiden antama suora neuvonta	<ul style="list-style-type: none"> - Neuvontapalvelu muutostuki@kuntaliitto.fi - Yksiköiden ja asiantuntijoiden antama suora neuvonta
Työkalut, oppaat ja ohjeet	<ul style="list-style-type: none"> - Taloussuunnittelun Jakoavain - Kuntaliiton oppaat, mm. Kunnasta maakuntaan – siirtymävaiheen järjestelyt - Mallinnukset kuntien ja maakuntien välisistä sopimuksista - Hyvät käytännöt kuntien ja maakuntien väliselle yhteistyölle ja neuvottelumenettelylle - Ennakoinnin työkalut	<ul style="list-style-type: none"> - Opas sopimusten siirtymisessä huomioitavista seikoista - Kehittämisalioite konsernihallinnon rakenteesta - Ehdotus asiakirjahallinnoksi - Hallintosääntöpohja - Väliaikaishallinnon työjärjestys (luonnos)
Verkostot ja koulutus	<ul style="list-style-type: none"> - Seminaarit ja koulutustilaisuudet - Verkostotapaamiset - Valtuutetut tulevaisuuden kunnan rakentajina -luottamushenkilövalmennus	<ul style="list-style-type: none"> - Verkostotapaamiset - Muutostreffit - Maakuntahallitusten puheenjohtajien valmennusohjelma
Tilannekuvat ja tutkimustieto	<ul style="list-style-type: none"> - Muutoksen tilannekuva: sähköinen ajankohtaiskatsaus - Uudistusten reaaliaikainen arviointitutkimus - Tutkimustuloksia mm. henkilöstötutkimuksesta, kuntalaiskyselystä, päättäjäkyselystä sekä johtamisjärjestelmistä ja strategioista	<ul style="list-style-type: none"> - Muutoksen tilannekuva: sähköinen ajankohtaiskatsaus - Uudistusten reaaliaikainen arviointitutkimus - Mm. valmistelun tilannekuvat
Edunvalvonta	<ul style="list-style-type: none"> - Lausunnot - Kannanotot - Valiokuntakuulemiset - Julkinen keskustelu	<ul style="list-style-type: none"> - Lausunnot lakiluonnoksista - Kannanotot mm. väliaikaishallinnon rahoituksesta - Valiokuntakuulemiset - Julkinen keskustelu

Seuraa Kuntaliittoa ja keskustele maakuntatilaisuuksista sosiaalisessa mediassa

[Facebook.com/Kuntaliitto](https://www.facebook.com/Kuntaliitto)

Tykkää ja seuraa Kuntaliittoa!

[Twitter.com/Kuntaliitto](https://twitter.com/Kuntaliitto)

@Kuntaliitto #maakunnat

[Youtube.com/Kuntaliitto](https://www.youtube.com/Kuntaliitto)

Vlogeja ja videoita, käy kurkkaamassa!

Lisätietoa

www.kuntaliitto.fi/maakuntatilaisuudet

